

SOTSIAL HAYOT, IJTIMOYIY MUNOSABATLAR VA SOTSILOGIYA

Abdusamatova Odinaxon Abdusalom qizi

Fargʻona davlat universiteti Tarix fakulteti talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7046535>

Annotatsiya. Mazkur maqolada hozirgi jamiyatimizda keng tarqalgan ijtimoiy munosabatlar, muammolar va ularning hal etilishida sotsiologiyaning oʻrni haqida fikr yuritilgan. Qolaversa, jahon hamjamiyatida sotsiologlarga boʻlgan talab hamda bu kasbga oid maʼlumotlar keltirilgan.

Kalit soʻzlar: jamiyat, sotsiologiya, nazariya, sotsiologik tadqiqot, ijtimoiy jarayonlar, O.Kont, G.Spenser, M.Veber, E.Dyurkgeym.

СОЦИАЛЬНАЯ ЖИЗНЬ, ОБЩЕСТВЕННЫЕ ОТНОШЕНИЯ И СОЦИОЛОГИЯ

Аннотация. В данной статье рассматриваются социальные отношения, проблемы и роль социологии в их решении. Кроме того, приводятся востребованность социологов в мировом сообществе и информация об этой профессии.

Ключевые слова: общество, социология, теория, социологическое исследование, социальные процессы, О. Конт, Г. Спенсер, М. Вебер, Э. Дюркгейм.

SOCIAL LIFE, PUBLIC RELATIONS AND SOCIOLOGY

Abstract. This article discusses social relations, problems and the role of sociology in their solution. In addition, the demand for sociologists in the world community and information about this profession are given.

Keywords: society, sociology, theory, sociological research, social processes, O. Comte, G. Spencer, M. Weber, E. Durkheim.

KIRISH

Sotsiologiya — bu bir butun jamiyat, uning hayoti, muammolari va unda yashaydigan kishilarning oʻzaro munosabatlarini oʻrganadigan, tahlil qiladigan hamda ilmiy uslublar orqali empirik maʼlumotlarga tayanib xulosa qila oladigan fan.

U faqat jamiyat orqali shakllanadi, jamiyat kamol topsa Sotsiologiya ham rivojlanadi. Umuman olganda, Sotsiologiya qanday paydo boʻlgan? Uni oʻrganish bizga qanday bilimlar beradi?

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI

Insoniyat tarixida jamiyatning paydo boʻlishi natijasida rivojlanishning yangi bosqichi boshlandi. Bu esa oʻz navbatida Sotsiologik bilimlar asosi boʻlgan jamiyat toʻgʻrisidagi tasavvurlar, ijtimoiylik va sotsial voqelikka doir tushunchalarni shakllanishiga turtki boʻldi. Tarixiy rivojlanish oqibatlari tufayli jamiyatni anglash va unga amaliy taʼsir etish hodisalari yuz berdi. Biroq koʻpgina insonlar sotsiologiyani yangi fan deb hisoblashadi. Aslida esa u eng qadimgi predmetlarni oʻrganadigan eng yosh fandir.

Antik dunyo olimlaridan tortib, yaqin sharq mutafakkirlari asarlarida jamiyatga oid qarashlar, mulohazalar bildirib oʻtilgan. Koʻplab muammolar uchun asoslar va ularning yechimi uchun dalillar keltirilganini qaramay, u fan sifatida XIX asrda rivojlantirish. Bu davrda jamiyat va sotsiallikka doir gʻoyalar turli shakllarda namoyon boʻla boshladi.

XIX asrning 30-40-yillarida Anri de Sen-Simon va uning izdoshlari Sharl Fure, Robert Ouen kabi sotsial islohotchilar tomonidan jamiyat haqidagi nazariy qarashlar yanada boyitildi.

Tarixda fransuz mutafakkiri Ogyust Kont (1798-1857) Sotsiologiya asoschisi sifatida nom qoldirdi. Kont jamiyat bilan insoniyatni bir- biridan ajratib bo'lmaydigan sotsial voqelik sifatida ta'riflagan edi.

Keyinchalik bu fanga qiziqish ortib bordi. G.Spenser, M.Veber, E.Dyurkgeym, G.Zimmel, J.Gurvich, P.Sorokin, T.Parsons kabi mashhur sotsiologlar yetishib chiqdilar va sotsiologiyaga o'z hissalarini qo'shdilar. Ularning asarlaridagi bir qator ziddiyatlar va xulosalar bu fanni chuqur o'rganishni taqozo etadi. Misol uchun, ushbu fan arboblarning sotsiologiya fani predmeti haqidagi fikrlariga e'tibor qaratsak: O.Kont uchun sotsiologiya predmeti insoniyat bilan aynanlashtirilgan jamiyat bo'lsa, M.Veber uchun "sotsial harakat" deb tushuniladigan odamlarning sotsial xulqidir. Yana E.Dyurkgeym qarashlarida sotsiologiya, asosan, sotsial dalillar va ularni tushuntirishdir.

TADQIQOT NATIJALARI

Jamiyat asosini sotsial aloqalar tashkil etadi. Uning ostida shaxslararo munosabatlar joylashgan. Shu sababli ham sotsiologiyada sotsial munosabatlar muhim ahamiyatga ega. Ijtimoiy munosabatlar moddiy ishlab chiqarish munosabatlari, siyosiy, huquqiy, ma'naviy, madaniy, ahloqiy va boshqa munosabatlarga nisbatan belgilovchi harakterga ega bo'lib, jamiyat hayotining umumsotsiologik qonuniyatlarni ifodalaydi. Butun jamiyat shunday munosabatlar vositasida qurilgan, desak mubolag'a bo'lmaydi.

MUHOKAMA

Demak, sotsiologiya katta bir jamiyatni, guruhlarni qamrab oar ekan, sotsiologlarning vazifalari ham kattagina bo'lishi tabiiy. Bu kasb egalari uchun intellektual fikrlash muhimdir, ko'proq ma'lumotlar olish va qayta ishlash bilan shug'ullanishadi. O'z faoliyatlari davomida turli xil sotsiologik tadqiqotlar o'tkazishadi. Anketa, so'roq qilish, hujjatlarni tahlil etish, intervyu kabi usullardan foydalanishadi. Mening nazarimda ham jamoatchilik fikrini o'rganish, ularni muammolariga yechim topish maroqli ish. Bu kasbga bo'lgan talabning ham ortib borishi bejiz emas. Statistik ma'lumotlarga tayanadigan bo'lsak, 2028-yilga kelib sotsiologlarga bo'lgan talab juda yuqori bo'lishi kutilmoqda. Bunday holatda malakali va tajribali fan mutaxassislari uchun katta imkoniyatlar kashf etiladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, sotsiologiya ijtimoiy borliq haqidagi muammolarni va yechimlarini o'rganadigan kelajak fanidir. Insoniyat bor ekan uning muammolari kun sayin ortib boraveradi. Ularning sabablarini aniqlash, daliliy yechim topish jamiyatda shaxs tushunchasi maqomini oshirish, sotsial aloqalar barqarorligini ta'minlash doim asosiy o'rinda turadi. Sotsiologlar esa yuqoridagi vazifalar uchun mas'uldir. Qolaversa, barcha insonlarga sotsiologiya haqidagi bilimlar kerak bo'ladi. Chunki sotsiologik tafakkur orqali ijtimoiy hayotni ilmiy baholash va ob'ektiv informatsiya olish mumkin.

REFERENCES

1. Sotsiologiya fanidan ma'ruzalar matni. Atajonova. A, Qutlimuratov.S.
2. Sotsiologiya. M.Qirg'izboyev. Toshkent "Navro'z" nashriyoti: 2017
3. Sotsiologiya fanidan ma'ruzalar matni. Xodjiev Umrbek Shonazarovich; Urganch:2015
4. Qomus.info